สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

(ร่าง) พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ....
(ฉบับรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ)

สำหรับการประชุมรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ (Public Hearing)
ในวันที่ 18-19 ตุลาคม 2565

โครงการจัดทำระเบียบ มาตรการ และมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์
(Artificial Intelligence: AI)

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ร่าง)

พระราชกฤษฎีกา

การประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์

พ.ศ....

....

....

....

....

....

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความน่าเชื่อถือและยอมรับในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อป้องกันความเสียหายต่อสาธารณชน โดยพิจารณาจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจนั้นประกอบกับความเหมาะสมในการควบคุมและการป้องกันความเสียหายตามระดับความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบธุรกิจดังกล่าว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๓/๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาการประกอบธุรกิจบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชกฤษฎีกานี้มิให้ใช้บังคับแก่บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลเฉพาะ รวมถึง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นต้น

ทั้งนี้ บริการตามวรรคแรกต้องมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความโปร่งใสและเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกานี้ ในกรณีดังกล่าวให้ใช้ความตามพระราชกฤษฎีกานี้เป็นการเพิ่มเติม

เมื่อสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ร้องขอข้อมูลหรือร้องขอเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับบริการซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานตามวรรคแรก ให้หน่วยงานดังกล่าวส่งหรือเชื่อมโยงข้อมูลให้สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ตามรายการที่คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กำหนดโดยปรึกษาหารือกับหน่วยงานดังกล่าวแล้วแต่กรณี

มาตรา ๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกานี้ สำนักงานต้องคำนึงถึงทรัพย์สินทางปัญญาและความลับทางการค้าของผู้ดำเนินงานที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ รวมถึงผลกระทบที่จะมีต่อกระบวนยุติธรรมทางอาญาและทางปกครองด้วย กรณีที่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำนักงานต้องจัดให้มีมาตรการคุ้มครองที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกับกรณีที่ต้องดำเนินการ

มาตรา ๕ ในพระราชกฤษฎีกานี้

"บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์" หมายความว่า บริการที่ประกอบไปด้วยระบบหรือซอฟต์แวร์ที่พัฒนาขึ้นมาด้วยวิธีการทางเทคนิคตามรายการในเอกสารแนบ ก และสามารถให้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด เช่น ข้อมูล เนื้อหา การคาดการณ์ ข้อแนะนำ หรือการตัดสินใจใดๆตามสภาพแวดล้อมที่ระบบหรือซอฟต์แวร์นั้นมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

"ผู้ให้บริการ" หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่พัฒนาหรือจัดให้มีบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อให้บริการในตลาดหรือเป็นบริการภายใต้ชื่อหรือเครื่องหมายการค้าของตนเองไม่ว่าจะมีการคิดค่าบริการหรือไม่ก็ตาม

"ผู้ใช้งาน" หมายความว่า บุคคลหรือนิติบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของตน เว้นแต่กรณีที่เป็นการใช้งานส่วนตัวที่ไม่ใช่การประกอบธุรกิจ

"ผู้นำเข้า" หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่อยู่ในราชอาณาจักรที่นำเอาระบบปัญญาประดิษฐ์เข้าสู่ตลาดหรือมาให้บริการในภายใต้ชื่อหรือเครื่องหมายการค้าของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลที่อยู่นอกราชอาณาจักร

"ผู้จัดจำหน่าย" หมายความว่า บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลในห่วงโซ่อุปทานนอกเหนือไปจากผู้ให้บริการหรือผู้นำเข้า ซึ่งทำให้ระบบปัญญาประดิษฐ์อยู่ในตลาดโดยมิได้มีการเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติของระบบ

"ผู้ดำเนินงาน" หมายความว่า ผู้ให้บริการ ผู้ใช้งาน ตัวแทนผู้ได้รับมอบหมาย ผู้นำเข้า และผู้จัดจำหน่าย

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า

(๑) กระทรวง ทบวง กรม ส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและมีฐานะเป็นกรม ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น

(๒) รัฐวิสาหกิจที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา

(๓) องค์การมหาชนที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา

(๔) หน่วยงานของรัฐสภา

(๕) หน่วยงานของศาล ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี

(๖) องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท

(๗) องค์กรอิสระที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย

(๘) นิติบุคคล คณะบุคคล หรือบุคคลซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการดำเนินงานของรัฐไม่ว่าในการใด ๆ

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

"สำนักงาน" หมายความว่า สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือผู้ซึ่งผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชกฤษฎีกานี้

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

หมวด ๑

การจำแนกบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์

[Prohibited AI] มาตรา ๗ ห้ามไม่ให้มีบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ในกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมีอิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์อันจะก่อให้เกิดอันตรายทั้งทางร่างกายหรือจิตใจหรือส่งผลเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและไม่ได้สัดส่วนกับบริบทของกิจกรรมนั้น เว้นแต่เป็นกรณีดังต่อไปนี้

- การให้บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลเฉพาะแล้วตามมาตรา ๓ หรือ
- กรณีเพื่อการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานรัฐ ที่หน่วยงานดังกล่าวเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้บริการได้เป็นรายกรณี หรือภายใต้สถานการณ์จำเป็นเร่งด่วนที่หน่วยงานของรัฐจะต้องแสดงให้เห็นความจำเป็นต่อคณะกรรมการในขณะหรือภายหลังการให้บริการดังกล่าว ทั้งนี้ตามหลักฐานและข้อมูลที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่าการดำเนินการดังกล่าวนั้นเป็นไปตามความจำเป็นและได้สัดส่วนกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด หรือ
- กรณีผู้ให้บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ตามเอกสารแนบ ข ที่ผู้ให้บริการเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้บริการได้เป็นรายกรณีก่อนที่บริการจะออกสู่ตลาด ทั้งนี้ตามหลักฐานและข้อมูลที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่าการดำเนินการดังกล่าวนั้นเป็นไปตามขอบเขตที่สามารถจัดการความเสี่ยงได้ตามมาตรการระดับเดียวกันกับบริการตามมาตรา ๘

กรณีที่คณะกรรมการอนุญาตให้บริการได้ตามวรรคก่อน ให้คณะกรรมการกำหนดให้ปฏิบัติตามมาตรฐานเดียวกันกับบริการตามมาตรา ๘ และอาจกำหนดขอบเขตหรือเงื่อนไขการให้บริการเพิ่มเติมตามความจำเป็น

กรณีที่คณะกรรมการเห็นว่าบริการที่เสนอให้พิจารณาอนุญาตตามมาตรานี้ อาจสามารถดำเนินการได้อย่างบริการตามมาตรา ๘ ให้คณะกรรมการกำหนดให้บริการที่เสนอนั้นเป็นบริการตามมาตรา ๘

ให้สำนักงานเสนอรายการตามเอกสารแนบ ข เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาและเสนอทบทวนอย่างน้อยทุกปีในช่วงห้าปีแรก และเป็นระยะตามที่คณะกรรมการกำหนดต่อไป

[High-risk AI] มาตรา ๘ บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่อาจมีผลเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล ตามที่กำหนดตามเอกสารแนบ ค ทั้งที่เป็นบริการที่ออกสู่ตลาดแล้วหรือไม่ก็ตาม หรือเป็นบริการที่แยกส่วนแต่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันกับบริการตามเอกสารแนบ ค ถือเป็นบริการที่มีความเสี่ยงสูงด้านความปลอดภัย ซึ่งต้องขึ้นทะเบียนและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

ให้สำนักงานเสนอทบทวนรายการตามเอกสารแนบ ค เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาอย่างน้อยทุกปีในช่วงห้าปีแรก และเป็นระยะตามที่คณะกรรมการกำหนดต่อไป

มาตรา ๙ ในการประเมินตามความเสี่ยงเพื่อเสนอแก้ไขเพิ่มเติมรายการตามเอกสารแนบ ค ให้สำนักงานจัดทำเป็นรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ต้องการเสนอโดยมีเนื้อหาอย่างน้อยดังต่อไปนี้

(๑) ขอบเขตวัตถุประสงค์ของระบบปัญญาประดิษฐ์

(๒) ขอบเขตการใช้งานของระบบปัญญาประดิษฐ์ที่อาจจะถูกนำไปใช้ได้

(๓) ขอบเขตของการใช้งานที่มีอยู่และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงแล้วด้านสุขภาพ ความปลอดภัย และสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคล ทั้งนี้ตามที่ได้รับข้อมูลจากรายงานและแหล่งอ้างอิงต่างๆ รวมถึงข้อกังวลที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

- ความหลากหลายของประชาชน
- ทางเลือกที่จะสามารถหลีกเลี่ยงไม่ขึ้นอยู่กับการทำงานของระบบ
- ความไม่เท่าเทียมกันของบุคคลที่อาจส่งผลกระทบได้จากปัจจัยทางอำนาจต่อรอง ความรู้ สถานะทางสังคมเศรษฐกิจ หรือช่วงอายุ เป็นต้น
- ผลลัพธ์ของระบบที่ไม่สามารถทบทวนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย

(๔) ขอบเขตของมาตรการกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องในปัจจุบัน รวมถึงมาตรการเชิงป้องกัน และมาตรการชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

มาตรา ๑๐ ในการดำเนินการเพื่อเสนอเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาตามมาตรา ๙ ให้สำนักงานดำเนินการดังต่อไปนี้

- จัดทำเป็นรายงานการประเมินความเสี่ยงของระบบปัญญาประดิษฐ์ที่เสนอ ซึ่งสำนักงานอาจจัดทำเองหรือสำนักงานรับรองรายงานของหน่วยงานภายนอกเพื่อเสนอคณะกรรมการ

- สำนักงานระบุหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสำคัญกับระบบปัญญาประดิษฐ์ทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมคำอธิบาย รวมทั้งความเห็นของหน่วยงานดังกล่าวประกอบรายงาน

หมวด ๒

การให้บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์

[Market Entry] มาตรา ๑๑ ผู้ให้บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ตามมาตรา ๘ มีหน้าที่ตรวจสอบและทำให้แน่ใจว่าระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้งานนั้นมีมาตรการควบคุมและจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมตลอดการให้บริการของตนเอง ไม่ว่าจะโดยการจัดทำขึ้นมาเองหรือการอ้างอิงไปยังข้อมูลหรือเอกสารของผู้เกี่ยวข้องที่จัดทำมาตรการดังกล่าว พร้อมเผยแพร่สู่สาธารณะ ทั้งนี้ตามรายละเอียดหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานกำหนด โดยอย่างน้อยประกอบด้วยมาตรการดังต่อไปนี้

(๑) กระบวนการจัดการความเสี่ยงของระบบ

(๒) กระบวนการจัดการข้อมูลและธรรมาภิบาลข้อมูล

(๓) เอกสารทางเทคนิคที่เกี่ยวข้อง

(๔) กระบวนการจัดเก็บบันทึกการทำงานของระบบ

(๕) ข้อมูลหรือเอกสารเผยแพร่แก่ผู้ใช้งาน

(๖) กระบวนการควบคุมดูแลโดยมนุษย์

(๗) กระบวนการควบคุมความถูกต้องความสม่ำเสมอและความมั่นคงปลอดภัย

[Registration] มาตรา ๑๒ ให้ผู้ให้บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ตามมาตรา ๘ ขอขึ้นทะเบียนการประกอบธุรกิจบริการดังกล่าว พร้อมมาตรการตามมาตรา ๑๑ กับสำนักงานได้ รวมถึง การส่งข้อมูลเอกสารและรายงาน การแจ้งเลิกประกอบธุรกิจ การออกใบรับแจ้งและการออกคำสั่งของสำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลและเอกสารสู่สาธารณะ ตลอดจนการดำเนินการอื่นตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก

ให้ถือว่าสำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับการแจ้ง ได้รับข้อมูล หรือรายงาน ตามวันและเวลาที่การแจ้ง ข้อมูล หรือรายงานนั้น เข้าสู่ระบบของสำนักงาน เว้นแต่วันและเวลานั้นเป็นวันและเวลานอกทำการของสำนักงาน ให้ถือว่าสำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับในวันและเวลาทำการถัดไป ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์

และวิธีการที่สำนักงานกำหนด รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลและเอกสารสู่สาธารณะภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ได้รับการแจ้งนั้น

ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าข้อมูลเอกสารและรายงานที่แจ้งแก่สำนักงานเป็นข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน เว้นแต่มีเหตุให้ต้องดำเนินการตรวจสอบตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๑๓ ให้สำนักงานจัดให้มีตราสัญลักษณ์ให้แก่ผู้ที่ดำเนินการตามมาตรา ๑๒ ครบถ้วนแล้วเพื่อแสดงให้สาธารณะทราบว่ามีการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีความเสี่ยงสูงที่ได้ปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานกำหนด

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่มีเหตุทำให้ระบบปัญญาประดิษฐ์ดำเนินการไปไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๑ ผู้ให้บริการดังกล่าวมีหน้าที่ต้องดำเนินการทันทีตามที่จำเป็นเพื่อระงับยับยั้งเหตุดังกล่าวเพื่อให้กลับสู่มาตรการที่เหมาะสม รวมถึง การระงับบริการ หรือการเรียกคืนสินค้าที่เกี่ยวข้อง

ผู้ให้บริการตามวรรคแรกมีหน้าที่ต้องแจ้งเหตุดังกล่าวพร้อมรายละเอียดกับสำนักงานทันทีที่ทราบเหตุนั้น รวมถึงแจ้งไปยังผู้จัดจำหน่ายหรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๕ ผู้ให้บริการซึ่งประกอบธุรกิจอยู่นอกราชอาณาจักรแต่ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการซึ่งอยู่ในราชอาณาจักร ต้องขอขึ้นทะเบียนการประกอบธุรกิจต่อสำนักงานตามมาตรา ๙ ด้วย

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๙ และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้ผู้ให้บริการตามวรรคแรกแต่งตั้งตัวแทนผู้ได้รับมอบหมายเพื่อทำหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานในราชอาณาจักร โดยทำเป็นหนังสือ และผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวต้องอยู่ในราชอาณาจักร โดยต้องไม่ดำเนินการในลักษณะประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว โดยอย่างน้อยต้องได้รับมอบหมายให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) เป็นผู้ดูแลและเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ทั้งหมดและพร้อมให้สำนักงานเข้าถึงข้อมูลและเอกสารดังกล่าวตามพระราชกฤษฎีกานี้

(๒) ประสานงานกับสำนักงานตามที่ได้รับคำสั่งหรือการติดต่อเพื่อดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๑๖ ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ตามมาตรา ๘ มีหน้าที่ตรวจสอบและทำให้แน่ใจว่าบริการดังกล่าวได้ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามหมวดนี้ครบถ้วนแล้ว ทั้งนี้ให้แจ้งการประกอบธุรกิจแก่สำนักงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานกำหนด

ในกรณีที่มีเหตุทำให้ระบบปัญญาประดิษฐ์ตามวรรคแรกดำเนินการไปไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๑ ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายมีหน้าที่ต้องดำเนินการทันทีตามที่จำเป็นเพื่อระงับยับยั้งเหตุดังกล่าวเพื่อให้กลับสู่มาตรการที่เหมาะสม รวมถึง การระงับบริการ หรือการเรียกคืนสินค้าที่เกี่ยวข้อง

ผู้นำเข้าหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้าหรือบริการตามวรรคแรกมีหน้าที่ต้องแจ้งเหตุดังกล่าวพร้อมรายละเอียดกับสำนักงานทันทีที่ทราบเหตุนั้น รวมถึงแจ้งผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๗ ผู้ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์มีหน้าที่ติดตามตรวจสอบการทำงานของระบบปัญญาประดิษฐ์ตามมาตรา ๘ ทั้งนี้ตามกระบวนการที่ผู้ให้บริการระบุเอาไว้ รวมถึงการจัดเก็บบันทึกการทำงานของระบบ ทั้งนี้ตามระยะเวลาที่สำนักงานอาจกำหนดต่อไป

ในกรณีที่มีเหตุทำให้ระบบปัญญาประดิษฐ์ตามวรรคแรกอาจนำไปสู่ความเสี่ยงระดับประเทศตามมาตรา ๒๘ ผู้ใช้งานนั้นมีหน้าที่ต้องแจ้งเหตุดังกล่าวพร้อมรายละเอียดกับสำนักงานทันทีที่ทราบเหตุนั้น รวมถึงแจ้งผู้จัดจำหน่ายหรือผู้ให้บริการอื่นที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๗/๑ ผู้ให้บริการและผู้ใช้งานมีหน้าที่ควบคุมให้ระบบปัญญาประดิษฐ์เป็นไปตามมาตรการที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑ ทั้งนี้เท่าที่อยู่ในความควบคุมของตนซึ่งอาจเป็นไปตามข้อตกลงระหว่างกัน โดยอาจมีผู้ดำเนินงานอื่นหรือบุคคลอื่นเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ ตามที่ตกลงหรือได้รับมอบหมายก็ได้

หมวด ๓

ความโปร่งใสในการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์กับมนุษย์

[Chatbots] มาตรา ๑๘ ในกรณีการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำงานมีปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ ผู้ให้บริการมีหน้าที่แจ้งให้ทราบว่าบุคคลนั้นกำลังมีปฏิสัมพันธ์กับระบบปัญญาประดิษฐ์

เว้นแต่เป็นระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แต่ไม่รวมถึงกรณีที่เป็นระบบรับแจ้งความที่ให้บริการแก่สาธารณะ

[Emotion & Biometrics] มาตรา ๑๙ ในกรณีการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจจับอารมณ์ความรู้สึก หรือจำแนกข้อมูลชีวมิติ ผู้ใช้งานระบบดังกล่าวมีหน้าที่แจ้งให้ทราบว่าบุคคลนั้นกำลังอยู่ภายใต้ระบบปัญญาประดิษฐ์ดังกล่าว

[Impersonation & Deepfake] มาตรา ๒๐ ในกรณีการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหรือปรับแต่งภาพ เสียง หรือวีดิโอ ให้เหมือนหรือคล้ายกับของบุคคล วัตถุ สถานที่ หรือสิ่งต่างๆ หรือเหตุการณ์ที่มีอยู่จริง จนอาจทำให้เข้าใจผิดไปว่ามีปรากฏเป็นความจริงหรือเป็นของแท้ ผู้ใช้งานระบบดังกล่าวมีหน้าที่เปิดเผยให้สาธารณะทราบว่าเป็นสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นหรือถูกปรับแต่งขึ้น

หมวด ๔
การติดตามตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติ

[AI Regulatory Funding] มาตรา ๒๑ ให้สำนักงานจัดให้มีโครงการส่งเสริมการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ โดยรับสมัครผู้ที่คาดว่าจะให้บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์เพื่อรับการส่งเสริมและความช่วยเหลือของสำนักงานในการดำเนินการก่อนที่จะนำไปให้บริการจริง ทั้งนี้สำนักงานเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือบางส่วนรวมถึงการดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกานี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานกำหนด

ให้สำนักงานจัดให้มีโครงการตามวรรคแรกภายในห้าปีนับแต่พระราชกฤษฎีกานี้มีผลบังคับใช้

การดำเนินการตามวรรคแรกไม่เป็นการยกเว้นหน้าที่ความรับผิดชอบตามพระราชกฤษฎีกานี้

[Certification] มาตรา ๒๒ ให้สำนักงานกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อแต่งตั้งหน่วยงานรับรองมาตรฐานและหน่วยงานฝึกอบรมเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๓ และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อดำเนินการติดตามตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้

[Code of Conduct] ในการรับรองมาตรฐานตามวรรคแรก ให้สำนักงานส่งเสริมให้ผู้ให้บริการหรือกลุ่มของผู้ให้บริการพัฒนาข้อปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีส่วนร่วมจากผู้ใช้งานและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการรับรองต่อไป

มาตรา ๒๓ ให้สำนักงานติดตามตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ โดยเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลและเอกสารทั้งที่ได้จากการแจ้งโดยผู้ให้บริการเองและผู้ใช้งานเองรวมถึงที่ได้จากแหล่งอื่นเพื่อประเมินการปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกานี้ตลอดระยะเวลาการให้บริการ

ในกรณีที่สำนักงานจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลหรือเอกสารที่จำเป็นต่อการติดตามตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติของผู้ดำเนินงาน ให้สำนักงานออกเป็นคำสั่งเรียกข้อมูลหรือเอกสารดังกล่าวจากผู้ดำเนินงานนั้น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หมวด ๕

มาตรการทางปกครอง

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานว่ามีผู้ดำเนินงานที่มีการกระทำหรือพฤติกรรมฝ่าฝืนหลักเกณฑ์หรือวิธีการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ให้สำนักงานดำเนินการไต่สวนการกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าว

การยื่นเรื่องตามวรรคแรกต้องยื่นคำร้องเป็นหนังสือ อธิบายรายละเอียดของการกระทำและพฤติกรรมโดยละเอียด และระบุผู้เสียหายและมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น พร้อมยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานตามที่กล่าวอ้าง ทั้งนี้ตามแนวปฏิบัติที่สำนักงานอาจกำหนดต่อไป

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีผู้ดำเนินงานที่มีการกระทำหรือมีพฤติกรรมฝ่าฝืนหลักเกณฑ์หรือวิธีการตามกฎกระทรวงนี้ ให้สำนักงานดำเนินการไต่สวนการกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าวโดยอธิบายรายละเอียดของการกระทำและพฤติกรรมของผู้นั้นโดยละเอียด และและระบุผู้เสียหายและมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น พร้อมยื่นเอกสารหรือพยานหลักฐานตามที่กล่าวอ้าง ทั้งนี้ตามแนวปฏิบัติที่สำนักงานอาจกำหนดต่อไป

ในกรณีที่เป็นการกระทำหรือพฤติกรรมกีดกันการแข่งขัน ให้สำนักงานประสานงานและปรึกษาหารือร่วมกันกับสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าเพื่อดำเนินการตามแนวทางที่เหมาะสมต่อไป โดยอาจ

เป็นการดำเนินการไต่สวนร่วมกัน การโอนเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าดำเนินการ หรือการรับฟังข้อคิดเห็นจากสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าก็ได้ ทั้งนี้ตามแนวปฏิบัติที่คณะกรรมการอาจกำหนดต่อไป

มาตรา ๒๖ รายงานประกอบการพิจารณาเพื่ออธิบายรายละเอียดของการกระทำหรือพฤติกรรมตามหมวดนี้ สำนักงานอาจมอบหมายให้ที่ปรึกษาหรือผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจัดทำรายงานการวิเคราะห์ และกำหนดระยะเวลาในการจัดทำตามที่เห็นสมควรก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานกำหนด โดยอย่างน้อยประกอบด้วย

- รายละเอียดของการกระทำและพฤติกรรมโดยละเอียด
- ความเสี่ยงและความร้ายแรงของพฤติการณ์
- มาตรการแก้ไขที่เหมาะสม รวมถึงค่าปรับทางปกครอง
- มาตรการชดใช้หรือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย

มาตรา ๒๗ ในกรณีที่สำนักงานจำเป็นต้องเข้าถึงข้อมูลหรือเอกสารที่จำเป็นต่อการติดตามตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติของผู้ดำเนินงาน ให้สำนักงานออกเป็นคำสั่งเรียกข้อมูลหรือเอกสารดังกล่าวจากผู้ดำเนินงานนั้น ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

[Risk at National Level] มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ามีความเสี่ยงของการใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่เป็นอันตรายแก่สุขอนามัยหรือความปลอดภัยหรือมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้สำนักงานเร่งประเมินผลกระทบและแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องทันที และให้สำนักงานมีคำสั่งทันทีตามที่จำเป็นเพื่อระงับยับยั้งเหตุดังกล่าวเพื่อให้กลับสู่มาตรการที่เหมาะสม รวมถึง การระงับบริการ หรือการเรียกคืนสินค้าที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๒๙ ให้สำนักงานเสนอคำร้องตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๕ ประกอบรายงานและรายละเอียดทั้งหลายตามหมวดนี้พร้อมให้เหตุผลประกอบว่าสมควรที่จะเริ่มกระบวนการไต่สวนแก่คณะกรรมการพิจารณา

คณะกรรมการอาจมอบหมายให้คณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันและรายงานผลให้คณะกรรมการพิจารณา ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๓๐ มาตรการเฉพาะที่คณะกรรมการอาจพิจารณากำหนดและมีคำสั่งให้ผู้ถูกร้องต้องปฏิบัติภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการแก้ไขหรือระงับการกระทำหรือพฤติกรรมดังกล่าว อาจประกอบด้วย

(๑) คำสั่งให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างเพื่อแก้ไขหรือมิให้มีการกระทำหรือพฤติกรรมอันเป็นการผูกขาด ลดการแข่งขัน หรือจำกัดการแข่งขัน

(๒) กำหนดค่าปรับทางปกครอง ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๓) ระงับการให้บริการบางส่วนหรือทั้งหมด หรือการเรียกคืนสินค้าที่เกี่ยวข้อง

(๔) การชดใช้หรือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหาย

(๕) มาตรการหรือเงื่อนไขอื่นที่คณะกรรมการเห็นสมควร

ให้สำนักงานประกาศเผยแพร่คำวินิจฉัยและมาตรการเฉพาะที่คณะกรรมการกำหนดต่อสาธารณะเป็นการทั่วไปภายในหนึ่งวันทำการนับตั้งแต่วันที่มีคำสั่ง

ผู้ได้รับคำสั่งตามข้อนี้อาจเสนอแผนเพื่อแก้ไขหรือระงับพฤติการณ์ตามคำสั่ง ซึ่งประกอบด้วยมาตรการเฉพาะและกรอบระยะเวลาในการดำเนินการเป็นอย่างน้อย หากเป็นที่พอใจแก่คณะกรรมการว่าแผนการที่เสนอจะสามารถแก้ไขหรือระงับพฤติการณ์ดังกล่าวได้ ให้คณะกรรมการกำหนดมาตรการเฉพาะตามแผนการที่เสนอ และมีคำสั่งให้ต้องปฏิบัติภายในระยะเวลากำหนดไว้ตามแผน

มาตรา ๓๑ หลังจากที่ได้มีคำสั่งตามมาตรา ๓๐ แล้ว หากสำนักงานพิจารณาหรือได้รับการร้องเรียนว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้มีการเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ทำให้มาตรการเฉพาะไม่เหมาะสมหรือไม่มีประสิทธิภาพ ให้สำนักงานเสนอคณะกรรมการพิจารณาระงับ ยกเลิก เพิ่มเติม หรือปรับปรุงมาตรการเฉพาะหรือเงื่อนไขใหม่ก็ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็น

มาตรการเฉพาะหรือเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดใหม่ให้ประกาศเผยแพร่ต่อสาธารณะเป็นการทั่วไปภายในหนึ่งวันทำการนับตั้งแต่วันที่มีคำสั่งและอ้างอิงถึงมาตรการเดิมด้วย

มาตรา ๓๒ หากผู้ที่ได้รับคำสั่งให้ต้องปฏิบัติตามมาตรการเฉพาะตามมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ เห็นว่าการกระทำหรือพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้สิ้นสุดลงแล้ว ก็อาจร้องขอให้คณะกรรมการ ระงับ

ยกเว้น หรือปรับปรุงมาตรการเฉพาะใหม่ก็ได้ โดยต้องแสดงเอกสารและหลักฐานเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา

คำสั่งของคณะกรรมการในการพิจารณาตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นที่สุด และให้ประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไป

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสั่งค่าปรับทางปกครองตามมาตรา ๓๐(๒) โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด รวมถึงค่าปรับบังคับการในกรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการให้ถูกต้องครบถ้วน

มาตรา ๓๔ ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการชดใช้หรือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายจากการกระทำหรือพฤติกรรมฝ่าฝืนไม่ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

....

นายกรัฐมนตรี

เอกสารแนบ ก

รายการระบบปัญญาประดิษฐ์

ระบบปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence System) คือ ระบบที่ใช้เครื่องจักรที่สามารถทำการคาดการณ์ ให้คำแนะนำ หรือตัดสินใจที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมจริงหรือสภาพแวดล้อมเสมือน ตามชุดของวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยมนุษย์ โดยระบบปัญญาประดิษฐ์ได้ถูกออกแบบให้ทำงานด้วยตนเองในระดับที่แตกต่างกันได้ [1] โดยรวมถึงประเภทดังต่อไปนี้

(๑) Machine learning approaches

(๒) Logic- and knowledge-based approaches

(๓) Statistical approaches, Bayesian estimation, search and optimization methods.

[1] OECD, *Recommendation of the Council on Artificial Intelligence*, (2022), https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449 (last visited Jun 25, 2022).

คำอธิบายเพิ่มเติม -- OECD, *Scoping the OECD AI principles: Deliberations of the Expert Group on Artificial Intelligence at the OECD (AIGO)*, (2019)

ระบบปัญญาประดิษฐ์ทำงานโดยใช้เครื่องและ/หรือมนุษย์ในการนำเข้าวัตถุดิบหรือข้อมูล (inputs/data) เพื่อ:

1) รับรู้สภาพแวดล้อมจริง หรือเสมือน

2) สกัดและตกผลึกการรับรู้ดังกล่าวเป็นแบบจำลองต่างๆ ผ่านการวิเคราะห์ในลักษณะอัตโนมัติ (เช่น ร่วมกับการเรียนรู้ของเครื่องหรือการทำงานด้วยมือ); และ

3) ใช้การอนุมานหรือการคาดคะเนตามหลักเหตุผลด้วยแบบจำลอง (model inference) เพื่อกำหนดตัวเลือกสำหรับข้อมูลหรือการกระทำ โดยระบบ AI ต่างๆ จะได้รับการออกแบบให้ทำงานด้วยระดับความเป็นอิสระ (autonomy) ที่แตกต่างกัน”

เอกสารแนบ ข

บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ห้ามไม่ให้บริการตามมาตรา ๗

(๑) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้เทคนิคที่มนุษย์ไม่รู้ตัว (subliminal techniques) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะมีอิทธิพลหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์

(๒) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ข้อมูลความเปราะบางของกลุ่มบุคคล ไม่ว่าจะเป็น อายุ หรือความทุพพลภาพทางร่างกายหรือจิตใจ

(๓) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้วิธีการให้คะแนนทางสังคม (social scoring)

(๔) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ข้อมูลชีวมิติในการพิสูจน์และยืนยันตัวบุคคลแบบเวลาปัจจุบัน (real-time remote biometric identification system) ในพื้นที่สาธารณะ

เอกสารแนบ ค

บริการที่ใช้งานระบบปัญญาประดิษฐ์ที่มีความเสี่ยงสูง

(๑) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ในงานเกี่ยวกับความปลอดภัย (safety component) ในลักษณะดังต่อไปนี้

a. โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ (Critical Infrastructures) ที่อาจมีความเสี่ยงต่อชีวิตและสุขอนามัยของประชาชน (เช่น ระบบขนส่งมวลชน)

b. สินค้าหรือบริการ (เช่น เครื่องมือแพทย์, การขนส่ง อาหารและยา)

(๒) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ในงานที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ การเข้าถึงบริการ และการถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม

a. การศึกษาและการฝึกอบรมที่จะมีผลทำให้ได้เข้ารับการศึกษาหรือฝึกอบรมดังกล่าว (เช่น ระบบการให้คะแนนสอบ)

b. กระบวนการจ้างงาน (เช่น ระบบการจัดการใบสมัครงาน)

c. การเข้าถึงบริการที่สำคัญภาครัฐหรือเอกชน (เช่น การขอรับเงินช่วยเหลือภาครัฐ บริการเกี่ยวกับข้อมูลเครดิตหรือข้อมูลทางการเงิน การประกันภัย สินเชื่อรายย่อย การจัดลำดับเหตุการณ์ฉุกเฉิน)

d. การเฝ้าระวัง (real time and post remote biometric identification of natural persons - surveillance systems) (เช่น การเฝ้าระวังด้วยแบบจำลองใบหน้าในพื้นที่ที่กำหนด)

(๓) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ในกระบวนการยุติธรรม

a. กระบวนการยุติธรรมทางอาญา (เช่น การสืบสวนสอบสวน ระบบการประเมินความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน)

b. กระบวนการพิจารณาคดีของศาล (เช่น การตีความข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพื่อช่วยในการพิจารณา การตัดสินคดี)

(๔) ระบบปัญญาประดิษฐ์ที่ใช้ในงานตรวจคนเข้าเมือง (เช่น การตรวจสอบเอกสารหนังสือเดินทาง)